

Van invasieve woekeraar tot structurele bodemverbeteraar

**Bokashi maken van Japanse duizendknoop als
alternatief voor gecontroleerde compostering**

Samen met de gemeente Amersfoort hebben Marcel Wenker, Clarissa Mainzer en *Bij de Oorsprong* een proef opgezet om van het maaisel van Japanse duizendknoop bokashi te maken. Dit is een proef om te bekijken of de bokashi van Japanse duizendknoop op een circulaire wijze verwerkt kan worden tot een waardevolle bodemverbeteraar.

Wenker: 'Wij zijn vol vertrouwen in een succesvol resultaat en bieden terreinbeheerders een mooi, duurzaam en voordelig alternatief om van hun Japanse duizendknoop-maaisel af te komen. Iedereen kent het probleem dat je maaisel van Japanse duizendknoop bijna als chemisch afval moet behandelen. Je moet dit apart van ander materiaal afvoeren en bijvoorbeeld door verbranding onschadelijk maken. Wij hopen met onze bokashi-pilot aan te tonen dat het maaisel na fer-

mentatie niet meer kiemkrachtig is. Een gemeente kan er daarna voor kiezen om al haar maaisel via de bokashi-methode te verwerken.' Volgens Wenker is dat uiteindelijk goedkoper en bespaart het de moeite van gescheiden materiaalstromen.

Bokashi

Bokashi is een Japans woord en betekent letterlijk 'goed gefermenteerd materiaal'. Bokashi maak je door over het organisch materiaal, bijvoorbeeld blad, bermmaaisel en/of slootmaaisel, bacteriën en schimmels te spuiten in combinatie met bepaalde mineralen. Vervolgens wordt hier kuil van gemaakt en wordt het mengsel luchtdicht afgedekt. Na acht tot twaalf weken is het product gereed en kan het worden verspreid in plantvakken, worden toegepast als mulchlaag bij bomen of als grondverbetering voor parken en stadstuinen,

Enige tijd geleden waarschuwden de Nederlandse composteerdere in een persbericht dat het ondeskundig verwerken van maaisel van Japanse duizendknoop zou kunnen bijdragen aan de verspreiding van deze exoot. Branchevereniging BVOR noemde specifiek bokashi als een van die vormen van verwerking die het risico van verdere verspreiding van duizendknoop met zich mee zouden kunnen brengen. 'Onbewezen', is de mening van Marcel Wenker en Clarissa Mainzer hierover. Zij zijn bezig met een grote proef die zou moeten bewijzen dat bokashi minstens zo effectief is als traditioneel composteren en bovendien een waardevol product oplevert waar de agrarische wereld om zit te springen.

Auteur: Hein van Iersel

of worden uitgereden over boerenland. Wenker: 'De agrarische wereld moet nog wennen aan dit product, maar ik ben er vast van overtuigd dat bokashi een van de beste manieren is om het aandeel organische stof in een bodem te verhogen.'

Wenker ziet nog meer voordelen. Voor terreinbeheerders zoals gemeenten en waterschappen, die dit organische materiaal normaal gesproken tegen hoge kosten moeten afvoeren, is bokashi een kans om hun maaisel tegen vergelijkbare of zelfs lagere kosten te verwerken binnen de regio. Wenker: 'Het grote voordeel daarbij is dat de CO₂-uitstoot sterk verminderd wordt door het afval te bokasheren. En denk ook eens aan alle vervoersbewegingen die nu niet nodig zijn. Onze werkwijze bestaat eerst uit het maken van een proefhoop. Bij grotere hoeveelheden kunnen wij het organisch materiaal

Marcel Wenker bij JDK.

Het grote voordeel daarbij is dat de CO₂-uitstoot **sterk verminderd** wordt door het afval te bokasheren

fermenteren, voor maximaal dezelfde kostprijs die de terreineigenaar nu kwijt is aan afvoer- en stortkosten bij een composteringsbedrijf.

Adviseurs Wenker en Mainzer begeleiden gemeenten, waterschappen en natuurorganisaties om samen op de meest efficiënte wijze bokashi te maken. Mainzer: 'Behalve dat dit materiaal heel goed is voor de bodem, is geeft ook veel voldoening om dit circulair te doen. Je houdt een waardevolle voedingsstof voor de bodem over.' Volgens de beide adviseurs zijn er eigenlijk geen problemen met de afzet van dit materiaal. Door het grote netwerk van Bij de Oorsprong in de agrarische sector is afzet van het materiaal nooit een probleem. 'De boeren van vandaag willen het materiaal maar wat graag hebben; dit komt omdat we kunnen aantonen dat het product werkt.'

Belangrijke voordelen voor een boer zijn dat het product niet binnen de mestboekhouding valt en dus een uitstekende vorm van organische bemesting is. Onderzoek toont aan dat bij het maken van bokashi alle input aan voedingsstoffen er ook na het proces nog in zit. Het is dus een goede bodemhulpstof voor onze productiebodems. Tevens verrijkt het de bodem met veel positief bodemleven. Hoe meer er van dit positieve bodemleven gevonden wordt in de bodem, des te meer gezonde processen er plaatsvinden. Denk hierbij aan ziekteonderdrukking en een goede waterhuishouding.

Veel lezers van Stad + Groen kennen Marcel Wenker (Mhb.wenker@gmail.com) als senior adviseur groen bij de gemeente Deventer. Daarnaast is hij net begonnen als freelance adviseur en werkt hij samen met Clarissa Mainzer (Mainzer.clarissa@gmail.com) met het bedrijf Bij de Oorsprong (www.bijdeoorsprong.nl) uit Dalfsen.

Wenker en Mainzer richten zich vooral op circulaire en duurzame manieren van beheren van de stedelijke omgeving, waarbij zij hun kennis over permacultuur benutten. Circulair terreinbeheer, bodemverbetering en 'met de natuur mee beheren' zijn speerpunten in hun advieswerk.

Het maaisel wordt gemalen en vermengd met een bacteriepreparaat een aantal weken luchtdicht afgedekt.

Amersfoort

In de gemeente Amersfoort kampen we met een flink Japanse duizendknoop-probleem. Door de plant apart te maaien en het maaisel te verbranden, voorkomen we verdere verspreiding van deze invasieve exoot. Dit is echter geen duurzame, circulaire oplossing, omdat veel organisch materiaal de keten op deze manier verlaat tegen hoge kosten. Na een adviesgesprek met Wenker laten we nu het maaisel van de laatste maaibeurt als proef omzetten naar bokashi door Bij de Oorsprong. Eind december laten we het materiaal testen op levensvatbare delen en voedingswaarde.

Als dit proces inderdaad Japanse duizendknoop kan doden, is dat voor ons, maar ook voor andere beherende organisaties, een prachtige kans om de duizendknoop in de keten te behouden tegen lage kosten en zonder verspreidingsrisico!

Christel Tijhuis
Gemeente Amersfoort

Het is voor ons een
prachtige kans om de
duizendknoop in de keten
te behouden tegen
lage kosten en zonder
verspreidingsrisico!

Christel Tijhuis, Gemeente Amersfoort

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7112

Gemeenten en organisaties die al blad of maaisel tot bokashi verwerken, zijn onder meer: gemeente Hof van Twente, gemeente Deventer, waterschap Aa en Maas, waterschap De Dommel, provincie Limburg, Natuurmonumenten en dierentuin Artis.

Clarissa Mainzer